

Dierenzorg
3de graad A-finaliteit
III-Die-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/309

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '4' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de tweede graad

Het leerplan Dierenzorg heeft een samenhang met het leerplan Plant, dier en milieu in de 2de graad A-finaliteit.

2.2 Samenhang in de derde graad

2.2.1 Samenhang over de finaliteiten heen

Het leerplan Dierenzorg heeft een samenhang met het leerplan Dierenverzorgingstechnieken van de D/A-finaliteit.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en doelen die leiden naar de beroepskwalificaties Assistent dierversorger en Onderhoudsmedewerker.

Het leerplan is gericht op 32 graaduren en is bestemd voor de studierichtingen Dierenzorg en Aanloop dierenzorg duaal (afhankelijk van de invulling van de schoolcomponent en de aanloopcomponent).

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Dierenzorg en het vormingsconcept

Het leerplan Dierenzorg is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan ligt de nadruk op de technische vorming. De wegwijzer duurzaamheid maakt er inherent deel van uit.

Door middel van het studierichtingsleerplan Dierenzorg maken de leerlingen kennis met dierenzorg en onderhoud. Leerlingen leren onderhoudstechnieken uitvoeren en over dieren en de verzorging ervan.

De professionele wereld van dieren blijft in volle ontwikkeling. Kwaliteitsvolle en veelzijdige vorming draagt bij tot een dynamische en diverse ontwikkeling van deze sector. Ze bereidt leerlingen voor om in een reeks van bestaande en nieuwe beroepen binnen de samenleving hun weg te vinden.

Houdingen als respect en eerbied zowel voor de niet-levende materie als voor levende wezens zijn fundamenteel in de mens- en maatschappijvisie en liggen aan de basis van het leerplan Dierenzorg. De aarde is ons gegeven en we dragen er een grote verantwoordelijkheid voor. In de algemene vorming en in de specifieke vorming ontdekken leerlingen hoe ze die verantwoordelijkheid in hun werk vertalen en hoe ze duurzaam met dier en omgeving kunnen omgaan en een evenwicht kunnen vinden tussen economische en ecologische aspecten van hun beroepsuitoefening.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzer zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Dieren verzorgen en huisvesten met oog voor dierenwelzijn en dierethiek

De leerlingen voeren de basisverzorging van dieren uit, onderhouden de huisvesting van de dieren en assisteren bij de organisatie van een veilige en diervriendelijke huisvesting rekening houdend met de nood aan beweging en sociaal contact. Ze handelen op een veilige en diervriendelijke manier, volgens de regels van dierethiek en dierenwelzijn. Ze herkennen gedrag van dieren en ziektesymptomen en reageren er gepast op.

Administratie en gegevens van dieren verwerken

De leerlingen beheren algemene administratie en gegevens van dieren en gaan vertrouwelijk om met gegevens van die dieren en hun eigenaars. Ze volgen ook de voorraad op.

Adviseren over dieren

De leerlingen geven advies over dieren, voedingsproducten en andere artikelen voor het dier.

Onderhouds- en reparatiewerkzaamheden uitvoeren

De leerlingen voeren onderhouds- en reparatiewerkzaamheden uit zoals preventief basisonderhoud conform het onderhoudsplan van het gebouw en de installaties, basisreparatiewerken, kleine herstellingen, basisschilderwerken en het onderhouden van groene ruimtes. Ze werken alleen of in teamverband met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn.

3.3 Opbouw

De leerplandoelen zijn samengebracht in de rubrieken:

- Basiscompetenties in Dierenzorg
- Toegepaste dierkunde
- Dierenzorg
- Onderhoud en techniek
- Beheer en administratie
- Advisering

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de tweede graad

De leerlingen bestuderen in Plant, dier en milieu de bouw en raskenmerken van dieren waarmee ze werken. Ze brengen de verschillende levensfasen van dieren in kaart. Ze assisteren bij het huisvesten, voederen en verzorgen van de dieren. In de 2de graad is er geen bepaling van de context waardoor deze doelstellingen gerealiseerd kunnen zijn met landbouwproductiesoorten.

3.4.2 Samenhang in de derde graad

Het leerplan Dierenzorg heeft een samenhang met het leerplan Dierenverzorgingstechnieken van de D/A-finaliteit. In beide leerplannen ligt de focus op het verzorgen, huisvesten en voeden van dieren met oog voor dierenwelzijn en dierethiek.

3.5 Aandachtspunten

3.5.1 Motivatie

Leerlingen die deze studierichting volgen, halen hun motivatie voornamelijk uit het zelf beleven en uitvoeren van taken in dierenzorg. Ze leren dus al doende. De leerlingen werken in het begin vooral volgens gekregen instructies om hun opdracht tot een goed einde te brengen. Taken die ze met succes uitvoeren, geven hen het nodige zelfvertrouwen om een volgende, iets complexere taak aan te vatten.

De meeste doelen kunnen gerealiseerd worden via een leerproces waarbij de leerlingen stap voor stap leren, groeien in zelfstandigheid en ervaren hoe ze de verschillende taken tot een goed einde kunnen brengen.

3.5.2 Graadleerplan

Het leerplan Dierenzorg is een graadleerplan. Het lerarenteam dient de leerplandoelen te spreiden over de twee leerjaren, overleg en een planmatige aanpak is daarbij cruciaal. De leerplandoelen moeten niet worden gelezen als een chronologische lijn voor de uitwerking in lessen. Je hebt de vrijheid om te bepalen in welke volgorde je ze aanbiedt en welke doelen je combineert. Bij de uitwerking van lessen en projecten gaat het steeds over één of meer van onderstaande leerplandoelen al dan niet uit verschillende leerplanrubrieken. Om de leerplandoelen te realiseren is ook achterliggende kennis nodig. Die kan je via toepassingen of via projecten aanreiken.

3.5.3 Werkplekleren

Verschillende vormen van werkplekleren kunnen een meerwaarde bieden voor de realisatie van dit leerplan en voor de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Werkplekleren omvat een breed continuüm van leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en beroepsgerichte competenties waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het kan onder meer gaan om gesimuleerde werkomgevingen, observatie-activiteiten en leerlingenstages. De school heeft de ruimte om een beleid uit te stippelen over welke vormen van werkplekleren een plaats krijgen in de lespraktijk en met welk doel werkplekleren wordt ingezet.

3.5.4 Basiscompetenties

Om de beroepsgerichte vorming effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal generieke competenties verwerven. Zij fungeren als onderbouw van de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren. In sommige gevallen worden die generieke competenties in het leerplan binnen specifieke doelen uitgediept of geconcretiseerd, maar in alle gevallen is het belangrijk dat je er als leraar en lerarenteam oog voor hebt. We hebben die competenties opgenomen in de rubriek basiscompetenties in Dierenzorg.

3.5.5 Dissecties als werkvorm

Het uitvoeren van proeven op dieren is een onderwerp dat momenteel in het maatschappelijk-ethisch debat ter discussie staat. Het al of niet uitvoeren van dissecties in het secundair onderwijs kan als een uitloper van dergelijke discussie gezien worden. De huidige wettelijke bepalingen verbieden dissecties in het secundair onderwijs niet.

Het ethisch kader dat de mens in de maatschappij hanteert, verandert voortdurend. Voor jongeren is het onderwijs een belangrijke factor bij het ondersteunen en opbouwen van een eigen ethisch waardepatroon.

Om daaraan tegemoet te komen zijn in onze leerplannen geen leerplandoelen opgenomen die dissectie als werkvorm opleggen. Bij de wenken worden ook andere didactische werkvormen voorgesteld zoals modellen, filmpjes, animaties, afbeeldingen, tekeningen die het realiseren van het leerplandoel ondersteunen.

Op de [leerplanpagina](#) vind je een aantal wenken en vragen die je kunnen ondersteunen bij het uitwerken van een schooleigen beleid.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Basiscompetenties in Dierenzorg

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen bereiden de werkzaamheden in functie van de opdracht voor.

Wenk: Je kan de leerlingen relevante informatie laten gebruiken om de werkvolgorde en de werkvoorbereiding te bepalen.

Wenk: Voorbeelden van voorbereidende werkzaamheden: verzamelen van materialen, product, dieren, documenten...

LPD 2 De leerlingen handelen op een diervriendelijke manier rekening houdend met

- richtlijnen van dierenwelzijn en dierethiek,
- gedragsleer en socialisatie.

Wenk: Hou rekening met de 5 pijlers van dierenwelzijn:

- vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
- vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
- vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;

- vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
- vrij om normaal gedrag te vertonen. Ze hebben voldoende ruimte, goede voorzieningen en gezelschap van soortgenoten.

LPD 3 De leerlingen handelen volgens de regels van goede bedrijfshygiëne.

Wenk: Het is belangrijk om ziekte insleep bij dieren zowel binnen de school als extern te voorkomen. Aandacht voor het dragen van gepaste praktijkkledij, het wassen en ontsmetten van handen en schoeisel, het respecteren van quarantainetermijnen en -richtlijnen zijn strikt noodzakelijk in deze studierichting. Ook opstagebedrijven en in de thuisomgeving dient men steeds alle richtlijnen te volgen om elke vorm van besmetting te voorkomen.

Wenk: Je kan de relatie leggen met ziekteverwekkers bij dieren (virussen, bacteriën, schimmels, parasieten ...) en je kan zoönose aan bod laten komen.

Wenk: Je kan de juiste bewegingsvolgorde aanleren bij het verplaatsen van dieren: eerst bij jonge dieren om dan naar oudere te gaan om zo geen ziektes naar een kwetsbare groep te brengen. Werken met kleurcodes per diergroep voor kledij, gereedschap en materiaal ter preventie van ziekte is wenselijk.

LPD 4 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
- **kwaliteitsbewust;**
- **ergonomisch;**
- **economisch en duurzaam.**

Wenk: Je kan de leerlingen wijzen op het belang van steeds op tijd te komen, hulp te bieden, hulp te aanvaarden van anderen, elke andere persoon in het team te respecteren, samenwerken aan een gemeenschappelijk resultaat.

Wenk: Het is belangrijk de juiste technieken bij heffen, tillen, hijsen en verplaatsen aan te leren. Het vergelijken van de lichaamshouding (statisch, dynamisch) van een medeleerling met een referentiebeeld is een eerste stap om zich bewust te worden van de eigen houding.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor een veilig leerklimaat zodat de leerling durft uitleg vragen indien niet begrepen.

Wenk: Onder 'duurzaam' kan je begrijpen:

- verspilling vermijden van grondstoffen;
- zuinig gebruiken van gas, water, elektriciteit, onderhoudsproducten;
- grondstofbesparend en kostprijsbewust werken;
- respectvol omgaan met milieu en de natuur.

Wenk: Je kan de leerlingen leren milieubewuste keuzes te maken van materialen, toeslagstoffen ... en werkwijzen om chemisch en niet-biologisch afbreekbaar afval te vermijden.

Wenk: Je kan leerlingen kwaliteitsbewust laten werken door hen aandacht te laten hebben voor zorgvuldig werken, het eigen werk te laten controleren op fouten,

het bijsturen in functie van een vooraf bepaalde kwaliteitsnorm of afwerkingsniveau.

LPD 5 De leerlingen handelen volgens sectorgebonden milieu- en veiligheidsvoorschriften.

Wenk: Binnen de sector moet je rekening houden met verschillende normen en richtlijnen. Het is belangrijk dat leerlingen die richtlijnen steeds toepassen en volgen.

Wenk: Je kan de leerlingen leren gebruikmaken van informatie uit instructiekaarten voor technische systemen, productetiketten, pictogrammen en symbolen interpreteren, onderhoudsvoorschriften, H/P-zinnen, handleidingen ... zodat ze voorbereid zijn in geval van aanraking of een ongeval met bepaalde producten.

Wenk: Je benadrukt best het gevaar bij het vangen en hanteren van dieren.

LPD 6 De leerlingen verwijderen (dierlijk) restmateriaal, uitwerpselen en, indien van toepassing, kadavers volgens de richtlijnen.

Wenk: Je kan de leerlingen leren handelen volgens de afspraken en sorteerregels.

Wenk: Je kan de leerlingen laten onderzoeken wat er met de afvalstromen en restmaterialen gebeurt na het verlaten van de werkplek. Je kan de leerlingen een kritische kijk op afval en restmateriaal aanleren in functie van het zorgzaam omspringen met materialen en het hergebruik bij circulaire economie.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan de richtlijnen i.v.m. het veilig omgaan met biologisch afval.

LPD 7 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem of een uitdaging door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden in de context van dierenzorg.

Wenk: Dit leerplandoel kan je op een projectmatige manier realiseren. Het kan gaan om een probleem of uitdaging die kleinschalig is en aansluit bij de leefwereld van de leerlingen.

Wenk: Het is aangewezen om te vertrekken van een specifieke situatie. Leerlingen zetten kennis en vaardigheden in door creatief denken: ze bedenken mogelijke oplossingen, wegen ze tegenover elkaar af en maken keuzes. Stappenplannen kunnen dit proces ondersteunen. Een probleemoplossend proces verloopt systematisch, maar kan je niet voorstellen als een vast ritueel of recept.

Wenk: Je kan een informatierijke omgeving voorzien waarin leerlingen vlot inspiratie kunnen verzamelen. Het is waardevol om ook tussentijdse resultaten te bespreken. Leerlingen kunnen ook feedback aan elkaar geven.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan keuzes die leerlingen maakten bij het ontwerpen van een oplossing. Leerlingen kunnen die beargumenteren en hun denkproces illustreren: door foto's te nemen van deeloplossingen; documentatie te verzamelen; tekeningen, schema's, eenvoudige berekeningen te maken; een proefmodel samen te stellen ...

Wenk: De leerlingen ontwerpen een oplossing, maar hoeven die oplossing niet effectief

te realiseren. De oplossing kan verschillende vormen aannemen en moet worden getest of geëvalueerd: een nieuwe of aangepaste werkwijze, een interventie, een technisch systeem (product, apparaat ...).

4.2 Toegepaste dierkunde

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 8 De leerlingen benoemen diersoorten en rassen.

Wenk: Je kan de leerlingen een rassenboek laten aanleggen. Je kan de leerlingen dierfiches laten aanmaken.

Wenk: Je kan de leerlingen typische raskenmerken bijbrengen.

LPD 9 De leerlingen beschrijven anatomische kenmerken en fysiologische eigenschappen bij huisdieren.

Wenk: Je kan werken met beeldmateriaal om inwendige processen te illustreren.

Wenk: Je kan voor verschillende dieren de belangrijkste rassen bespreken met hun specifieke raseigenschappen.

Wenk: Je kan de anatomische kenmerken linken aan exterieurkenmerken, voeding, huisvesting ...

LPD 10 De leerlingen reageren gepast op afwijkend gedrag bij dieren.

Wenk: Het is belangrijk dat leerlingen de raskenmerken van het dier kennen in functie van omgang en gedrag. Je kan aan de hand van video's en ander beeldmateriaal voorbeelden geven van afwijkend gedrag. Observatiefiches kunnen leerlingen ondersteunen om afwijkend gedrag bij dieren te herkennen; instructiefiches kunnen ondersteunen bij het gepast reageren op afwijkend gedrag bij dieren.

Wenk: Je kan kooiverrijking aan bod laten komen om afwijkend gedrag tegen te gaan.

Wenk: Het is ook belangrijk dat leerlingen weten wie er moet verwittigd worden of wat er moet gebeuren bij een bepaald gedrag.

LPD 11 De leerlingen identificeren het verloop van bronst of balts, bevruchting, dracht en het geboorteproces.

Wenk: Je kan vertrekken vanuit de bouw en werking van het mannelijk en vrouwelijk voortplantingsstelsel.

Je kan drachtduur en broedduur aan bod laten komen.

Je kan leerlingen drachtige dieren laten opvolgen. Je kan wijzen op de signalen van nakende geboorte zoals uierontwikkeling, nestgedrag, zwelling klieren, afzonderingsgedrag.

Je kan de verschillende stadia in het geboorteproces bespreken met de kenmerken en problemen die kunnen plaatsvinden.

Het is van belang dat leerlingen de tijdsduur van de verschillende fasen kennen.

LPD 12 De leerlingen bepalen het geslacht van een dier.

Wenk: Dit kan aan de hand van anogenitale afstand, primaire en secundaire geslachtskenmerken ...

Wenk: Het is belangrijk dat leerlingen de juiste benaming gebruiken van vrouwelijke en mannelijke dieren.

LPD 13 De leerlingen beschrijven verschillende ontwikkelingsstadia bij dieren.

Wenk: Je kan de leerlingen de ontwikkeling van het dier laten volgen door:

- wegen;
- meten van schofthoogte;
- meten van omtrek of lengte;
- aan de hand van het gebit leeftijd van het dier bepalen.

Wenk: Je kan werken met foto's, apps, conditiescorelijsten ... om de ontwikkeling van het dier op te volgen.

4.3 Dierenzorg

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 14 De leerlingen verzorgen dieren rekening houdend met

- **basisprincipes en technieken voor de verzorging,**
- **dagelijkse basisverzorging,**
- **dierenziektes en parasieten,**
- **normale ontwikkeling.**

Wenk: Je kan leerlingen de conditie van het dier laten bevorderen door gerichte beweging. Je kan leerlingen de ontwikkeling van het dier laten stimuleren door training. Je kan leerlingen het welzijn van het dier laten vergroten door kooiverrijking.

LPD 15 De leerlingen helpen bij de bestrijding van ziekten en plagen

Wenk: Je kan de relatie leggen met ziekteverwerkers bij dieren. Je kan de leerlingen de kenmerken of symptomen van de meest voorkomende ziekten en plagen bijbrengen.

Wenk: Je kan aan dit doel werken door het ophangen van een vliegenvanger, ontwormen, vaccinatie ...

LPD 16 De leerlingen verstrekken het voer volgens de voederbehoefte van het dier of het voerschema.

Wenk: Je kan de leerlingen het dagelijks rantsoen van een dier laten bepalen. Je kan leerlingen bijbrengen dat het voederschema kan variëren in functie van seizoenen, levensfase, activiteit dier, conditie ...

LPD 17 De leerlingen assisteren bij de huisvesting van dieren.

Wenk: Je kan leerlingen routines aanleren zoals het dagelijks controleren van ligplaatsen, voer- en watervoorzieningen, nesten, verlichting, weideafrasteringen ...

Wenk: Een goede ongediertebestrijding en preventie is belangrijk.

Wenk: Je kan met de leerlingen aan de slag gaan om huisvesting aan te passen naargelang de bouw en noden van het dier. Je kan de leerlingen de wettelijke normen i.v.m. huisvesting laten opzoeken.

LPD 18 De leerlingen ondersteunen de verplaatsing van dieren.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor:

- het dier op de juiste wijze uit het hok of stal te nemen;
- het dier op de juiste wijze te hanteren;
- het dier op de juiste wijze te fixeren;
- welke de wettelijke verplichtingen zijn bij het vervoeren van dieren.

4.4 Onderhoud en techniek

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 19 De leerlingen gebruiken en onderhouden gereedschap, materiaal, toestellen, machines en technische installaties veilig en duurzaam.

- ★ Courant tuingereedschap
Elektrisch en handgereedschap
Materiaal voor onderhoud, herstellings- en basisschilderwerken

Wenk: Voorbeelden van installaties: filters aquarium, vijverfilter, sproei-installaties terrarium ...

LPD 20 De leerlingen onderhouden en controleren gebouwen, stallen, hokken, kooien, installaties en groene ruimtes.

Wenk: Je leert de leerlingen controle uit te voeren. In het belang van de collectieve veiligheid kan je de leerlingen onderling leren communiceren om ongevallen te vermijden door afwijkingen, storingen en gebreken te melden.

Wenk: Voorbeelden van installaties: filters aquarium, vijverfilter, sproei-installaties terrarium ...

Je kan de leerlingen leren om scharnieren, sloten en sluitpunten te onderhouden met een reinigings- en/of smeerbeurt.

Je kan de leerlingen leren om met een hogedrukreiniger of rioolrat afvoerbuizen te ontstoppen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor algemene vochtproblemen: condens, opstijgend vocht, vochtige muren en plafonds.

Wenk: Voorbeelden van onderhoud:

- op een milieuvriendelijke manier onkruid verwijderen;
- haag en heesters scheren;
- gras maaien;
- bloemen en planten water geven;
- belijning herschilderen;
- mos bestrijden en verwijderen;
- paden en opritten sneeuwvrij maken;
- onderhoud van dierverblijven uitvoeren zoals mest verwijderen, reinigen ...

LPD 21 De leerlingen voeren basisschilderwerken uit.

★ Beschermings- en afwerkingsproducten

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- poreuze en niet-poreuze ondergronden;
- transparant, halfdekkend, dekkend;
- glansgraden.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- het maken van de juiste productkeuze door proeven uit te voeren op vlak van hechting, afwerkingsgraad en droogproces;
- het experimenteren met eco-verf of kalkverf, verschillende decoratieve technieken.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- de juiste aanbrengmethode;
- het verband tussen het starten op de juiste plaats (overlappingsen);
- het in elkaar werken, aanzetten;
- de relatie met het vereiste eindresultaat.

LPD 22 De leerlingen helpen bij de bestrijding van ongedierte.

Wenk: Je kan leerlingen leren het ongedierte te herkennen aan hun aangerichte schade, gaten en gangen op abnormale plaatsen (mollen, muizen, ratten), uitwerpselen...

Wenk: Je kan leerlingen leren waarom en op welke wijze ongedierte dient te worden bestreden. Je kan leerlingen vallen leren maken en vallen laten plaatsen. Insecten bestrijden op een natuurlijke wijze (bijvoorbeeld bloedluisval, roofmijtenpakket ...).

LPD 23 De leerlingen voeren kleine herstelwerken uit met inbegrip van sanitaire installaties en elektriciteit.

Wenk: Je leert de leerlingen hoe onderdelen te vervangen of te herstellen met het juiste gereedschap.

Wenk: Je leert de leerlingen de juiste stroomkring af te sluiten voor de herstellingen worden uitgevoerd.

Wenk: Je kan de leerlingen herstelwerken aan buitenschrijnwerk, omheiningen,

drinkbakken ... leren uitvoeren.

Je kan de leerlingen leren losliggende tegels of klinkers te vervangen.

Wenk: Je kan de leerlingen instructiefilmpjes laten bekijken om daarna toe te passen bij het vervangen van lekkende kranen, vervangen van dichtingsring, ontstoppen van sifon ...

LPD 24 De leerlingen lezen werkdocumenten, eenvoudige tekeningen en plannen.

Wenk: Je kan leerlingen schetsen en waarnemingsschetsen leren gebruiken als communicatiemiddel in functie van de voorbereiding op het onderhoudswerk.

4.5 Beheer en administratie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 25 De leerlingen volgen de voorraad op volgens de principes van goed voorraadbeheer.

Wenk: Je kan het First in First out principe aan bod laten komen.

LPD 26 De leerlingen voeren administratie uit.

- ★ Registratie van gegevens met betrekking tot de eigen werkzaamheden en verantwoordelijkheid
Dossierbeheer

Wenk: Je kan leerlingen gegevens laten registreren in verband met gewicht, temperatuur, leeftijd, identificatie, registratie, bronst, dekking, geboorte ...

Wenk: Je kan de leerlingen leren werkdocumenten, dierfiches lezen, interpreteren en begrijpen.

LPD 27 De leerlingen voeren identificatie en registratie van dieren uit.

Wenk: Voorbeelden van merktekens waarmee de leerlingen de dieren kunnen identificeren: oormerken, tatoeage, pootring, chip ...

4.6 Advisering

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 28 De leerlingen handelen klantgericht en adviseren klanten over dieren, voedingsproducten en artikelen voor dieren.

Wenk: De leerlingen kunnen met de verworven kennis rond het verzorgen van dieren anderen informeren over het houden en verzorgen van dieren.

Wenk: Je kan leerlingen een brochure laten opstellen om de klant te adviseren over een dier, voer, artikel ...

Wenk: Je kan leerlingen een winkelrek laten inrichten zodat de klant er advies kan vinden.

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

De technische voorschriften inzake arbeidsveiligheid van de Codex over het welzijn op het werk en aanvullend ook het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming (ARAB), het Algemeen Reglement op Elektrische Installaties (AREI) en het Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning (VLAREM) zijn van toepassing.

De rubrieken 'Infrastructuur' en 'Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen' beschrijven de minimale materiële vereisten in algemene zin. Verdere materiële vereisten voor het realiseren van de labovaardigheden worden in de context van de school nog geconcretiseerd op basis van pedagogisch-didactische keuzes waaronder de geselecteerde proeven, de gebruikte stoffen en de aanwezige (basis)uitrusting.

De zorg van de school voor een veilige, gezonde en milieubewuste leef- en leeromgeving vormen een uitgangspunt. De zorg voor veiligheid en milieuzorg op school wordt geconcretiseerd in adviezen vanuit wettelijke regelgeving rond welzijn en milieu in de uitgave 'Chemicaliën op school' (COS) van de Koninklijke Vlaamse Chemische Vereniging (KVCV). De COS-brochure vormt dan ook de leidraad inzake veiligheidsonderwijs voor leerlingen, de aankoop, opslag en het gebruik van chemicaliën, het milieuvriendelijk en veilig afvalbeheer, de inrichting van wetenschapslokalen en de organisatie van praktijklessen. Er werd rekening gehouden met de pedagogisch-didactische aspecten van de wetenschappelijke vakken in het secundair onderwijs en met het onderwijsniveau, de studierichtingen, de leerdoelen en de vaardigheidsverschillen tussen leraren en leerlingen.

Risicoanalyses voor chemicaliën en voor infrastructuur

Om leerlingen veilig te laten omgaan met chemicaliën en daarbij de nodige preventiemaatregelen te voorzien, wordt er binnen de lessen eerst de COS-brochure geraadpleegd en indien nodig een risicoanalyse uitgevoerd. Als hulpmiddel voor het opstellen van de risicoanalyse ontwikkelde de COS-werkgroep een module gekoppeld aan de DBGS (Databank Gevaarlijke Stoffen).

Ook de veiligheid van wetenschaps- en praktijklokalen is essentieel: de bouwstenen van een veilige infrastructuur worden steeds getoetst aan de pedagogisch-didactische praktijk. Ook hiervoor is een hulpmiddel voor risicoanalyse ter beschikking.

De nodige informatie is terug te vinden op de PRO.website onder de rubriek '[Veiligheid, milieu en leerplanrealisatie](#)'.

5.1 Infrastructuur

Om kennis en vaardigheden geïntegreerd aan te reiken en het procesmatig werken te versterken is een goed uitgerust competentiecentrum noodzakelijk waarbij de ruimte voor het aanleren van vaardigheden en het instructielokaal dicht bij elkaar gelegen zijn.

Een instructie- en leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Werkzone

Met toegang tot dieren, dierverblijven (volières, aquaria, terraria en zoogdierverblijven) aangepast aan de noden van de dieren binnen de verschillende levensstadia, gebouwen, nutsvoorzieningen en groene zones.

Kleedruimte

Een wasgelegenheid met gescheiden kleedruimte voor de leerlingen en voor de leraren.

5.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Machines zoals toestellen voor het bereiden van voeders, meetapparatuur, scheermachine, filterinstallatie, grasmaaier, machines voor herstellingen en onderhoud zoals hoge drukreiniger, boormachine, stofzuiger
- Gereedschappen zoals nagelknipper, haarborstel, schroevendraaier, tang, hamer, borstel, schop, aftrekker, vuilblik, schraper, sneeuwschop, hark, hak, emmer, spons
- Materialen en grondstoffen zoals verzorgingsproducten, reinigingsproducten, diervoeder, materiaal voor herstellingen, ontsmettingsmiddelen, materiaal voor de bouw van dierverblijven, verf, afdek materiaal
- Dieren voor dierenzorg: afhankelijk van de keuze van de school- en vakgroep
- Transportmiddelen zoals kruiwagen, kar, transportmiddel voor verschillende diergroepen
- Preventiemateriaal zoals handschoenen, veiligheidsbril, werkkledij, oorbeschermers, werkschoenen of -laarzen, signalisatie, veiligheidsinstructiekaarten

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

5.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen (handschoenen, oorbeschermers, stofmasker, veiligheidsbril, veiligheidsschoenen, werkkledij, ...) in functie van het gebruik van arbeidsmiddelen, conform de voorschriften.

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evaluëren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evaluëren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken

Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

7.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 14
2	BK 07; BK a; BK c4
3	BK 04; BK 06; BK a
4	BK 01; BK 02; BK 03; BK 04
5	BK 04; BK 07; BK a; BK q
6	BK b;
7	MD 06.12
8	BK c1
9	BK c1
10	BK c4
11	BK 09; BK c7
12	BK c7
13	BK c2
14	BK 08; BK c1; BK c3; BK c6

15	BK a
16	BK c9
17	BK 12
18	BK 11
19	BK e; BK i; BK k; BK m
20	BK 13; BK 15; BK 18; BK n; BK p
21	BK 17; BK g; BK h
22	BK a
23	BK 16; BK j; BK l; BK o
24	BK r
25	BK 05; BK d1
26	BK 05; BK d2; BK d3
27	BK c5
28	BK 10; BK c9; BK f

7.2 Minimumdoelen basisvorming

06.12 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Voetnoot:

Rekening houdend met concepten van de derde graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.

7.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen volgen de voorraad op en voeren administratie uit.
6. De leerlingen passen de richtlijnen betreffende de bedrijfshygiëne toe.
7. De leerlingen werken op een veilige en diervriendelijke manier met dieren.
8. De leerlingen voeren de dagelijkse basisverzorging van het dier uit.
9. De leerlingen herkennen het verloop van bronst of balts, bevruchting, dracht en het geboorteprocès.
10. De leerlingen adviseren klanten over dieren, voedingsproducten en artikelen voor het dier.
11. De leerlingen ondersteunen de verplaatsing van dieren.

12. De leerlingen assisteren bij de organisatie van een veilige en diervriendelijke huisvesting.
13. De leerlingen controleren de staat van gebouwen, stallen, hokken, kooien en installaties.
14. De leerlingen bereiden de eigen werkzaamheden voor.
15. De leerlingen voeren preventief basisonderhoud van gebouwen, stallen, hokken, kooien en installaties uit.
16. De leerlingen voeren reparatiewerken uit.
17. De leerlingen voeren basisschilderwerken uit.
18. De leerlingen onderhouden groene ruimtes.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

Diervorzorger

- a. Sectorspecifieke regelgeving en reglementering: wetgeving dierenwelzijn, hygiëne- en veiligheidsvoorschriften, bestrijding van ongedierte, ziekte- en plaagbestrijding
- b. Richtlijnen voor het sorteren van (dierlijk) afval en dode dieren
- c. Dier
 1. dierkunde (diersoorten - en rassen, uit- en inwendige lichaamsbouw van huisdieren en de normale ontwikkeling)
 2. ontwikkelingsstadia
 3. ziektes en parasieten
 4. omgaan met en hanteren van dieren, gedragsleer en socialisatie
 5. identificatie en registratie
 6. basisprincipes en technieken voor verzorging van dieren
 7. geslachtsbepaling en voortplanting
 8. huisvesting
 9. diervoeding, voedingsproducten en voedersoorten
- d. Administratie:
 1. voorraadbeheer
 2. registratie van de gegevens m.b.t. de eigen werkzaamheden en verantwoordelijkheid
 3. dossierbeheer van dieren
- e. Gereedschap en materialen: gebruik, onderhoud en risico's
- f. Principes van klantgericht werken

Onderhoudsmedewerker

- g. Basisschilderwerken
- h. Beschermings- en afwerkingsproducten
- i. Courant tuingereedschap
- j. Basiselektriciteit
- k. Elektrisch en handgereedschap: werking en veiligheidsaspecten
- l. Kleine herstelwerken
- m. Materiaal voor onderhoud, herstellings- en basisschilderwerken
- n. Onderhoudswerkzaamheden
- o. Basis van sanitaire installaties
- p. Tuinonderhoud
- q. Veiligheids- en milieuvoorschriften
- r. Werkdocumenten, tekeningen en plannen

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de tweede graad	7
2.2	Samenhang in de derde graad	7
2.2.1	Samenhang over de finaliteiten heen	7
2.3	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Dierenzorg en het vormingsconcept.....	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	8
3.4	Leerlijnen.....	8
3.4.1	Samenhang met de tweede graad	8
3.4.2	Samenhang in de derde graad	8
3.5	Aandachtspunten	9
3.5.1	Motivatatie	9
3.5.2	Graadleerplan	9
3.5.3	Werkplekleren.....	9
3.5.4	Basiscompetenties	9
3.5.5	Dissecties als werkvorm	9
3.6	Leerplanpagina.....	10
4	Leerplandoelen	10
4.1	Basiscompetenties in Dierenzorg.....	10
4.2	Toegepaste dierkunde	13
4.3	Dierenzorg.....	14
4.4	Onderhoud en techniek	15
4.5	Beheer en administratie.....	17
4.6	Advisering.....	17

5	Basisuitrusting	18
5.1	Infrastructuur	19
5.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	19
5.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	19
6	Glossarium.....	20
7	Concordantie	21
7.1	Concordantietabel.....	21
7.2	Minimumdoelen basisvorming	22
7.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	22